

O agresí

Mgr. Denisa Denglerová

12. 4. 2007

Zuřivý čtenář na mne s pěnou u úst zařval od bedny s objednávkami:

„Příště vám do té bedny místo objednávek hodím Semtex!!!“

(pracovnice Národní knihovny)

Definice

Aggredi = přiblížit se, přistoupit k někomu, napadat, útočit

Lidskou agresi je možné definovat jako záměrné jednání, jehož cílem je ublížit druhému člověku (případně jinému tvorovi).

Agresivita – dispozice k agresivnímu jednání; člověk s vysokou mírou agresivity je často a velmi snadno v nejrůznějších situacích jednat agresivně.

Asertivita – člověk dokáže trvat na svých názorech a prosazovat svoje práva v rámci existujících zákonů; jde o to přimět ostatní, aby připustili, že jedinec má právo se sám rozhodnout, jak bude myslet a jednat.

Hostilita – negativní postoj ke konkrétnímu jedinci, skupině či obecně lidem; hodnocení jiných lidí téměř výlučně kriticky a negativně.

Hněv – silný emoční stav, který často agresi doprovází, není však nezbytnou podmínkou agrese.

Moyerova klasifikace agrese

7 druhů agrese na základě odlišností v podnětových a fyziologických zdrojích:

Predátorská agrese – útočné chování zvířete proti přirozené kořisti, mezidruhový typ agrese, vyvolávajícím podnětem je zpravidla pohybující se kořist.

Agrese mezi samci – vnitrodruhová agrese sloužící k nastolení hierarchie dominantních a submisivních samců ve skupině, mezi samicemi se téměř nevyskytuje.

Agrese vyvolaná strachem – objevuje se v situaci, která jedince ohrožuje a nedovoluje mu útěk (pokus o něj vždy předchází).

Dráždivá agrese – je vyvolána různými živými či neživými objekty, předchází jí například frustrace, bolest, hlad, únava, nedostatek spánku atd.

Moyerova klasifikace agrese

Mateřská agrese – reakce matky v situaci ohrožení jejího mláděte.

Sexuální agrese – je vyvolána stejnými podněty, které jsou příčinou sexuálních reakcí, vyskytuje se hlavně u samců.

Agrese jako obrana teritoria – reakce na narušení již vymezeného území, vyskytuje se jako vnitrodruhové i mezidruhové chování.

Lidské druhy agrese

instrumentální x afektivní agrese

agrese vědomě kontrolovatelná x agrese impulzivní

konstruktivní x destruktivní agrese

3 dimenze agrese:

přímá x nepřímá

verbální x fyzická

aktivní x pasivní

Kombinací předchozích dimenzí získáme 8 kategorií.

Cvičení: vymyslete ke každé kategorii reálný příklad.

Možná řešení

Fyzická aktivní přímá: bití, kopání, zabití...

Fyzická aktivní nepřímá: najmutí vraha

Fyzická pasivní přímá: fyzické bránění někomu v dosahování jeho cílů, bránění někomu ve vstupu někam

Fyzická pasivní nepřímá: odmítnout splnit požadavky, vyklidit prostor, rozpustit demonstraci...

Verbální aktivní přímá: urážky, nadávky, znevažování

Verbální aktivní nepřímá: rozšiřování pomluv, které druhému ubližují

Verbální pasivní přímá: odmítnout s někým mluvit, neodpovídat na otázky

Verbální pasivní nepřímá: nezastat se někoho, kdo je nespravedlivě kritizován

Teorie agrese

- Instinktivní teorie agrese – K. Lorenz
- Frustrační teorie agrese – J. Dollard
- Teorie negativního afektu – L. Berkowitz
- Teorie nabuzení – D. Zillman
- Teorie sociálního učení – Albert Bandura
- Sociálně-kognitivní teorie – Dodge a Crick
- Osobnostní přístup k agresi – G. V. Caprara

Typy násilníků

- Emocionálně reaktivní typ násilníka
- Instrumentální typ násilníka
- Násilník nadměrně kontrolující svoje agresivní impulsy
- Lidé mající potěšení z krutosti
- Psychopatická osobnost

Jak si lidé ospravedlňují a ulehčují agresivní jednání?

- Eufemistické označování
- Výhodné srovnávání
- Přenesení odpovědnosti – Milgramův experiment
- Rozptýlení odpovědnosti
- Nevšímavost k důsledkům
- Dehumanizace
- Přisuzování viny

Základní literatura k tématu agrese

Fromm, Erich (1997). Anatomie lidské destruktivity. Praha: NLN.
Čermák, Ivo (1998). Lidská agrese a její souvislosti. Žďár nad Sázavou: Fakta.